

РИЗИКИ СОЦІАЛІЗАЦІЇ МОЛОДІ В ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНОМУ ПРОСТОРІ

RISKS OF YOUTH SOCIALIZATION IN THE INFORMATION AND COMMUNICATION SPACE

У статті здійснено комплексний аналіз ризиків соціалізації молоді в інформаційно-комунікаційному просторі. Визначено, що в сучасному суспільстві відбувається переорієнтація традиційних агентів та інститутів соціалізації молоді на новітні, пов'язані з активним використанням інформаційних технологій. Одним із таких інститутів є глобальний інформаційно-комунікаційний простір, який пронизує всі сфери життя сучасної молоді. Розглянуто можливості, що надає інформаційно-комунікаційний простір у процесі соціалізації молоді. Разом із тим основна увага в статті концентрується навколо комплексного аналізу можливих труднощів і ризиків соціалізації, з якими може стикнутися молодь у новому інформаційному просторі.

Комплексне вивчення цього питання дало можливість визначити такі ризики соціалізації молоді в інформаційно-комунікаційному просторі: ризик комп'ютерної самотності; ризик морально-психологічного руйнування особистості; формування споживацького типу особистості; ілюзія комунікаційної свободи; формування кліпової свідомості; ризик формування інформаційної залежності; інформаційне перевантаження; ризики потрапити на фейкову інформацію; ризик потрапити до схем інтернет-шахраїв.

Загалом ризики соціалізації молоді в інформаційно-комунікаційному просторі класифіковано за трьома групами: ризики, що з'являються в процесі взаємодії з інформаційним середовищем; ризики, що виникають поза межами інформаційного середовища; ризики, що виникають у зв'язку із суспільними змінами, пов'язаними з розвитком інформаційного середовища.

У висновках визначено необхідність формування інформаційно-цифрової культури молоді як чинника мінімізації ризиків соціалізації в інформаційно-комунікаційному просторі.

Ключові слова: соціалізація, молодь, інформаційно-комунікаційний простір, ризик, медіаграмотність, інформаційна культура.

The article provides a comprehensive analysis of the risks associated with the socialisation of young people in the information and communication space. It is observed that, in modern society, there has been a reorientation of traditional agents and institutions of youth socialisation towards new ones, which are associated with the active use of information technologies. One such institution is the global information and communication space, which permeates the entire sphere of life of modern youth. This article considers the possibilities provided by the information and communication space in the process of youth socialisation. However, the main focus is on a comprehensive analysis of the possible difficulties and risks of socialisation that motivate young people in the new information space.

A thoroughgoing study of this issue has enabled the following risks of youth socialisation in the information and communication space to be identified: the risk of computer loneliness; the risk of moral and psychological destruction of the personality; the formation of a consumer type of personality; the illusion of communication freedom; the formation of clip consciousness; the risk of forming information dependence; information overload; the risks of falling for fake information; the risk of falling into the schemes of Internet fraudsters.

It is widely acknowledged that the risks associated with youth socialisation in the information and communication space can be categorised into three distinct groups. Firstly, there are risks that emerge during the interaction with the information environment itself. Secondly, there are risks that arise outside of this environment. Thirdly, there are risks that emerge in connection with social changes that are associated with the development of the information environment. The conclusions of this study identify the need to establish an information and digital culture among youth as a factor in minimising the risks of socialisation in the information and communication space.

Key words: socialization, youth, information and communication space, risk, media literacy, information culture.

УДК 316.772.3

DOI <https://doi.org/10.32782/2663-5208.2025.69.1.7>

Мачуліна І.І.

к.соціол.н, доцент,
доцент кафедри соціально-психологічних і гуманітарних наук
Дніпровський державний технічний
університет

Шеломовська О.М.

к.н. з держ.упр., доцент,
доцент кафедри соціально-психологічних і гуманітарних наук
Дніпровський державний технічний
університет

Постановка проблеми. Інтерес до досліджень інформаційного суспільства актуалізовано перебудовим тим, що технологічні зміни сприяють трансформації всіх сфер життєдіяльності як окремої особистості, так і суспільства загалом. Актуальним є дослідження інформаційно-комунікаційного простору як нового середовища, яке визначає реальну поведінку сучасної особистості. Подібне інформаційне середовище постає як нова форма культури, у якій комунікація стає своєрідним способом існування соціуму. Розширення інформаційного простору та збільшення його ролі в житті людини зумовлює формування нового рівня буття: реального й віртуального. Так, інформаційні техно-

логії сприяють розширенню комунікації та формуванню єдиного комунікативного простору, у рамках якого виробляються свої особливі цінності, закони та норми поведінки, що впливають на процес соціалізації особистості.

У сучасних умовах значно знижується значущість офіційних інститутів та агентів соціалізації, водночас підвищується вплив інформаційного середовища, зразків масової культури, засобів масової комунікації. Сучасний інформаційно-комунікаційний простір особливо впливає на молодь як на найбільш мобільну соціальну групу, яка є більш готовою до сприйняття і трансляції нових норм і цінностей, на відміну від інших соціальних груп.

Молодь як представник «цифрового покоління» відчуває найбільшу необхідність у новому інформаційному просторі. Водночас формування й розвиток нового інформаційно-комунікаційного простору як середовища соціалізації, з одного боку, сприяють розвитку сучасної молоді, допомагає швидше адаптуватися до умов сучасного суспільства, а з іншого – породжують певні труднощі та ризики, які актуалізують необхідність наукового аналізу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій із цієї теми. Актуальність проблем, присвячених вивченню процесу соціалізації в інформаційному суспільстві, пов'язаних зі зміною традиційних інститутів та агентів соціалізації, досліджувалося в працях як зарубіжних (Д. Белл, М. Кастельс, Дж. Мартін, І. Масуда, Е. Тоффлера), так і сучасних українських (В.В. Кириченко, О.О. Черниш, Ф.П. Власенко, Я.В. Галета, А.В. Сьомак, В.В. Москаленко, М.Ф. Шмиголь, Ю.С. Юшкевич) учених.

Досліджуючи соціалізацію особистості в інформаційному суспільстві, О.О. Черниш, О.О. Малецька, К.В. Музиченко, Т.Л. Шугурова, О.М. Іваній, Л.А. Найдьонова, Н.Л. Дятел, А.І. Лучинкіна, О.О. Буковська, Т.В. Мазур та інші вчені використовують такі поняття, як інформаційна соціалізація, медіасоціалізація, кіберсоціалізація, інтернет-соціалізація. Разом із тим аналіз цих понять дає змогу зробити висновки про їх синонімічність, тому в дослідженні ми використовуємо загальне поняття «соціалізація».

Окремі аспекти вивчення інформаційно-комунікаційного простору, що впливає на процес соціалізації сучасної особистості, вивчали О.П. Дубас, А.Ф. Тарасов, А.О. Мамаєва, В.В. Кириченко, О.О. Малецька й інші науковці. У дослідженнях учені акцентують увагу на значному розвитку інформаційно-комунікаційних технологій і можливостях, які надає новітнє інформаційне середовище для розвитку особистості.

Водночас аналіз ризиків, що пов'язані з процесом соціалізації в умовах інформаційного суспільства, відображено в роботах таких науковців, як Т.Ф. Алексєєнко, О.В. Євтухов, Ю.А. Данько, О.Г. Радзієвська, О.Л. Караман, Т.Г. Прохоренко, С.В. Савченко, І.М. Чепур та інші.

Загалом, незважаючи на значну кількість праць, присвячених вивченню позитивних і негативних аспектів соціалізації, аналіз ризиків соціалізації молоді в інформаційно-комунікаційному просторі вивчено недостатньо й потребує більш глибокого комплексного осмислення.

Отже, **мета статті** полягає в комплексному аналізі можливих ризиків соціалізації молоді в інформаційно-комунікаційному просторі, а також визначення факторів їх мінімізації.

Виклад основного матеріалу. Останніми десятиліттями з'явилися принципово нові інститути соціалізації, які суттєво впливають на процеси формування молоді, її адаптацію в сучасному

суспільстві, яке постійно знаходиться в соціальних змінах. Отже, у сучасному суспільстві йде переорієнтація традиційних агентів та інститутів соціалізації на новітні. Сучасна молодь не може уявити своє життя без інтернету, без сучасних гаджетів, тобто без користування інформаційними технологіями. Саме тому одним із таких інститутів є глобальний інформаційно-комунікаційний простір, який пронизує всі сфери життя сучасної молоді. Для аналізу інформаційно-комунікаційного простору як простору соціалізації розглянемо основні поняття.

Так, інформаційний простір визначається, як потреба інформаційного суспільства в постійному інформуванні людини. Це її нагальна потреба, яка визначає сутність існування в соціумі. Поняття «інформаційний простір» пояснюється з погляду технічного та соціально-гуманітарного підходів. У контексті технічного підходу під інформаційним простором розуміється сукупність усіх новітніх інформаційних технологій. Гуманітарний підхід передбачає розуміння під інформаційним простором середовища поширення інформації в суспільстві, що перебуває під впливом різноманітних сфер життя, соціальних інститутів, а також інших чинників (культурних, політичних, економічних, технологічних). У рамках соціального підходу інформаційний простір розглядається як сфера людських взаємин з метою обміну інформацією, отже, особистість постійно перебуває в інформаційних відносинах.

Сфера, у якій здійснюється інформаційний обмін між суб'єктами, називається комунікаційним простором. Постійне розширення інформаційного простору та збільшення його ролі в житті сучасної людини призвело до розвитку нового життєвого простору, усередині якого постійно взаємодіють між собою індивіди [1].

Отже, інформаційно-комунікаційний простір сучасного суспільства є новим комунікативним середовищем. Таке нове середовище розглядається як нова форма культури, де комунікація стає основою існування сучасної особистості [2]. Подальше існування сучасного суспільства без розвитку інформаційно-комунікаційного простору вже неможливе. Виступаючи в ролі активного учасника інформаційної взаємодії, молодь є і споживачем, і транслятором інформації.

Загалом сучасна людина, особливо молодь, більше ніж половину свого денного часу витрачає на користування інтернетом, зокрема засобами масової інформації й комунікації. Усі сучасні інноваційні технології, інтернет-простір для сучасної особистості як стають джерелом різноманітної інформації, так і виконують низку інших функцій. Наприклад, за допомогою інтернету можна знайти роботу, поспілкуватися з друзями, познайомитися з іншими цікавими людьми тощо. Інформаційне поле в контексті соціалізації чинить певний вплив на особистість, сприяючи певній оцінці навколишнього світу, впливає на розуміння подій і явищ, що відбуваються в суспільстві й в особистому житті

зокрема тощо. Інформаційні технології можна використовувати в процесі навчання, самоосвіти, підвищення професійної кваліфікації тощо.

Інформатизація змінює для особистості базові духовно-культурні структури. Наприклад, сучасні діти розвивають свої здібності із самого малого віку, користуючись інтернетом і різноманітними гаджетами: планшетами, мобільними телефонами, ноутбуками, комп'ютерами тощо. Тобто їхній розвиток відбувається в іншому соціально-часовому вимірі [3].

Отже, інформаційно-комунікаційний простір надає багато можливостей і впливає на розвиток сучасної молоді. Оскільки формування системи цінностей, життєвих планів і стратегій молоді пов'язано з майбутнім суспільства, то, звичайно, треба розуміти й ті ризики, що містять новітні канали й агенти соціалізації, пов'язані з інформаційно-комунікаційним простором, а також уміти протистояти їх негативному впливу.

Треба зазначити, що одним із перших учених, що визначив сучасне суспільство як джерело ризику, став німецький науковець У. Бек. У дослідженнях він стверджував, що суспільство епохи постмодернізму і є «суспільство ризику» [4]. Загалом ризики розглядаються як щось таке, що передує можливим руйнуванням, які не відбулися, але вже визначені як небезпечні (ризиковані) дії. Такі дії можуть у майбутньому все ж таки призвести до руйнування. Саме тому сучасні науковці, визначаючи високий рівень ризикогенності сучасного інформаційного суспільства, вивчають ризики, а також можливі варіанти й методи запобігання небажаним наслідкам ризикованої поведінки. У сучасних соціогуманітарних науках поняття «суспільство ризику» використовується для відокремлення ризиків, що раніше існували в суспільстві. Ідеться про те, що в кожному періоді розвитку суспільства мова може йти про різні ризики. Загалом ризики щільно пов'язані із соціальними проблемами в суспільстві [5]. Ризики в інформаційному суспільстві все більше пов'язані з використанням сучасних технологій. Усе більше ризики пов'язані з діями людини в технологічній сфері, адже сучасне суспільство переходить у систему роботизації, цифровізації, інтернетизації, що може становить дійсно певні ризики [6]. Молодь, яка є найбільш активним користувачем новітніх інформаційних технологій, потребує особливої уваги у вирішенні питань безпечного користування новітніми технологіями.

Загалом комплексне вивчення цього питання дало можливість визначити такі ризики соціалізації молоді в інформаційно-комунікаційному просторі:

1. Ризик комп'ютерної самотності. Віртуальний світ відрізняється насиченістю інформації, певною свободою дій, у результаті взаємодії у людей може виникнути залежність від інформаційно-комунікаційного простору. Це може призвести до зменшення соціальних контактів у реальному світі, посилити відчуття дезадаптації, депресії тощо. Занурюючись у віртуальний інфор-

маційно-комунікаційний простір, молода людина може поступово позбутися живого реального спілкування з друзями, однолітками, тому актуальною стає проблема так званої інформаційно-технологічної самоізоляції, або комп'ютерної самотності особистості.

2. Ризик морально-психологічного руйнування особистості. У процесі соціалізації у віртуальному просторі особистість, зокрема молодь, може наштовхнутися на великі обсяги агресивної, негативної інформації. Вона може сформувати в особистості негативне мислення, впливати на настрій.

Серед дій, пов'язаних із психологічним руйнуванням, можна виокремити тролінг. Тролінг – це форма соціально-психологічного тиску, провокації або знущання в процесі інтернет-спілкування. Проявом тролінгу є кібербулінг. Це форма агресії, коли використовують різні засоби комунікації для поширення образливої, загрозливої, наклепницької інформації про людину. Майданчиком для кібербулінгу можуть стати соціальні мережі, коли люди стикаються з погрозами, шантажем та іншими формами цифрового насильства. Це явище викликає серйозний психологічний стрес, тривогу, депресію та інші психологічні проблеми в молоді [7]. Так, близько 9% респондентів 15+ років за останні 6 місяців зазначили, що були жертвами кібербулінгу, або кібернаклепу, або насильства через зображення [8]. У результаті такого негативного впливу інформаційно-комунікаційного простору на особистість відбувається не розвиток, а, навпаки, руйнація особистості.

3. Ілюзія комунікаційної свободи. Соціальні мережі стають віртуальними замінами традиційних соціальних груп, спільнот, із якими можна спілкуватися та взаємодіяти. Саме на їх основі людина по-новому самореалізується. Це пов'язано з можливостями соціальних мереж формувати комунікацію на основі анонімності, яка дає можливість людині проявити більшу свободу вчинків, висловлювань, емоційних переживань, які не реалізовані в реальному житті. Ця свобода дає людині ілюзію відсутності психологічних бар'єрів і постійного включення в соціальні взаємодії.

4. Формування споживацького типу особистості. Також ще одна відмінність інформаційного суспільства – це формування людини-споживача або становлення суспільства споживчого типу. Інформаційні технології в процесі соціалізації молоді забезпечують запити споживача, формують самого споживача і споживацьке суспільство [9]. Наприклад, реклама закликає людину до активного споживання. Концентруючи увагу на штучному світі – на предметах, машинах, речах, людина ризикує позбавити себе живого емоційного спілкування з іншими людьми, саморозвитку й інтелектуального самовдосконалення. :

Реклама може спровокувати потенційні конфлікти в сучасному суспільстві, адже те, що зазвичай рекламують (стиль життя, речі, предмети), є недосяжним для більшості молодих людей.

У цьому контексті можна визначити негативний вплив реклами на особистість, коли людина підганяє себе під рекламований спосіб життя, прагне до того успіху, до тих речей, які рекламуються як гарні, привабливі, сучасні тощо. У реальному житті не всі можуть відповідати такому рівню життя. Отже, реклама викликає певний дисонанс, відчуття невідповідності реальному життю. Таким чином, молодь ризикує отримати відчуття роздратування, емоційного та психологічного незадовільного стану.

5. Формування кліпової свідомості. Сучасний інформаційно-комунікаційний простір, під впливом якого постійно перебуває сучасна молодь, формує особливу культуру сприйняття, споживання й обробки інформації – кліп-культуру. Це поняття ввів Е. Тоффлер, воно, на його думку, пояснює культуру, основу на «кліпах» інформації. Звичайно, такий тип культури, оснований на кліпах, формує кліпову свідомість. Як і будь-яке явище, що пов'язане з інформаційно-комунікаційним простором, кліпова свідомість має для особистості як позитивні, так і негативні наслідки. З одного боку, вона допомагає людині дуже швидко сприймати й обробляти багато інформації, а з іншого – дає змогу побачити поверхові речі, не проникаючи в глибину процесу чи явища. Отже, людина з кліповою свідомістю ризикує втратити глибину мислення, емоційну витонченість, можливість рефлексії та здатність до творчості.

6. Ризик формування інформаційної залежності. Тривалий процес взаємодії із засобами масової інформації може сформувати певний ризик інформаційної залежності. Результати соціологічних досліджень указують на те, що 44% респондентів (молодь 15+) погоджуються, що проводять за комп'ютером більше часу, ніж мали намір [8]. Усе це може бути першими тривожними дзвіночками, які вказують на неможливість контролювати час користування інформаційними технологіями. В.В. Кириченко [10] до інформаційної залежності зараховує таке:

- відчуття гострої необхідності споживати інформацію без реальної її необхідності для вирішення життєвих завдань чи інших особистісних потреб;
- гострий психологічний дискомфорт, що виникає як наслідок тривалої «ізоляції» від ЗМІ;
- агресія та девіантна поведінка, викликана емоційно яскравими сюжетами;
- зміна світоглядних уявлень: підміна змісту індивідуального досвіду як результату «побаченого й відчутного» індивідом на «чужі».

7. Інформаційне перевантаження. Аналізуючи негативний вплив і наслідки соціалізації в інформаційно-комунікаційному просторі, треба відмітити зростання інформаційного перевантаження для людини. Величезний обсяг доступної інформації, яку люди можуть швидко та зручно отримати, може спровокувати ризики нездатності людини до ефективної її обробки.

8. Ризики потрапити на фейкову інформацію. Іншим важливим наслідком розвитку інформаційно-комунікаційного простору стало поширення дезінформації та фейкових новин, які стали можливими завдяки легкості, з якою можна ділитися інформацією на платформах соціальних мереж. Це створило значні проблеми для суспільства, оскільки стає дедалі важче відрізнити факт від вигадки й довіряти джерелам інформації, на які ми покладаємося. Отже, ризик потрапити на фейкову інформацію сьогодні викликає неабияку стурбованість.

9. Ризик потрапити до схем інтернет-шахраїв. Розвиток інформаційно-комунікаційного простору призвів до зростання різноманітних форм шахрайства. Примітно, що ризик потрапити в сіті зломисників мають не тільки новачки, а й досвідчені користувачі. Результати соціологічного дослідження «Безпечний інтернет: що ми знаємо про це» вказують на обізнаність більшості респондентів про реальні випадки шахрайства в інтернеті. Так, 95% респондентів знають або чули про такі випадки, і тільки 4% – ні [11]. Серед найбільш поширених видів шахрайства можна назвати афери з інтернет-знайомства, шахрайство при купівлі товарів, позичання грошей, виманювання персональних даних, крадіжка грошей з банківських карт, підrobка документів, сайти-клони, небезпечні посилання, злам акаунтів, відслідковування місця знаходження людини за геолокацією тощо.

Отже, незважаючи на начебто обізнаність населення про інтернет-шахрайства, усе ж таки 7 із 10 українців думають, що їхні рідні або друзі можуть постраждати від онлайн-шахраїв. Про це свідчить дослідження, проведене у 2023 році аналітичним центром Wakefield Research на замовлення Visa [12]. Результати дослідження показують, що 73% українців можуть не розпізнати шахраїв в інтернеті. Більше того, кожен другий українець хоч раз натрапив на шахраїв, а 17% ставали жертвами обману, і навіть не один раз. Отже, щоб не потрапити в таку халепу, треба вміти протистояти викликам сучасного цифрового простору.

Аналізуючи соціалізацію в інтернет-просторі, О.О. Малецька об'єднує труднощі, що пов'язані із соціалізацією в кіберпросторі, у три групи [13]. У контексті дослідження ми ці труднощі кваліфікуємо як можливі ризики соціалізації в інформаційно-комунікаційному просторі:

1. Ризики, що виникають унаслідок і в процесі взаємодії з інформаційно-комунікаційним простором. Обсяги інформації й можливостей в інтернеті вражають. Статистичні дані, а також результати соціологічних досліджень указують на те, що кількість користувачів мережі інтернет невинно зростає з року в рік. Користувачі постійно перебувають у потоці інформаційно-комунікаційного поля, що пов'язано з активним використанням інформаційних технологій у різних сферах життєдіяльності. Отже, у ситуації стрімкого розвитку інформаційно-комунікаційного простору, а також збільшення

користувачів новітніми технологіями зростають і ризики, що пов'язані з активним упровадженням у життя інформаційних технологій.

2. *Ризики, що виникають поза межами інформаційно-комунікаційного простору.* Опанування навичок і вмінь користування інформаційними технологіями й безпосередньо аналізом інформації на кожному етапі життя вимагає від особистості відповідного рівня психологічної та фізіологічної готовності. Незважаючи на те що, на наш погляд, будь-яка людина будь-якого віку повинна постійно вчитися й удосконалювати свої знання та вміння в будь-якій сфері, у тому числі й у сфері інформаційно-комунікаційного простору, усе ж таки більш актуальним у цьому питанні є саме підлітковий вік. Саме в ці періоди процес соціалізації проходить у досить складних умовах, пов'язаних з особливостями віку цієї групи. Отже, підлітковий вік – це вік формування й накопичення життєвого досвіду, коли підлітки не завжди можуть критично сприймати й оцінювати навколишню дійсність та інформацію, що може призвести до ризиків викривлення реального світу, з яким вони часто знайомляться через світ віртуальний.

3. *Ризики і труднощі, що виникають у зв'язку із суспільними змінами, що пов'язані з розвитком інформаційно-комунікаційного простору.* Сьогодні інформаційно-комунікаційний простір значно змінює нас і світ. Так, інтернет значно спрощує життя сучасної людини завдяки певним програмам, додаткам, які навіть іноді випереджають суспільні потреби. Доступ до великого обсягу інформації створює ілюзію всезнання. Така ілюзія знецінює процес самостійного пошуку й засвоєння знань. Також Інтернет змінив і торгівельні відносини, і ринок праці. Зазначають змін форми ієрархії в суспільних відносинах. Отже, усе це вказує на те, що інформаційно-комунікаційний простір впливає як на окрему особистість у процесі соціалізації, так і на суспільство загалом.

Висновки. Комплексний аналіз можливих ризиків соціалізації молоді в інформаційно-комунікаційному просторі вказує на те, що проблема досить складна й багатоаспектна. З урахуванням швидких темпів розвитку інформаційних технологій ця тема потребує постійного моніторингу нових викликів і подальших наукових досліджень. У такій ситуації, чи можливо побудувати безпечне інформаційно-комунікаційне середовище для молоді? Чи можливо зменшити ризики, які чатують на молодь в інформаційно-комунікаційному просторі? Так, знання основних правил безпеки й поведінки в інтернет-середовищі, а також етики спілкування у віртуальному просторі є головними для входження в глобальний інформаційний простір.

Також для зменшення ризиків соціалізації в інформаційному середовищі необхідним є формування таких умінь, як самостійне обмеження інформаційного споживання, розвиток психоло-

гічної стійкості в процесі споживання різної та суперечливої інформації, уміння диференціювати інформацію, розвиток критичного мислення. Саме ці навички допоможуть молоді бути більш самостійною, аналітичною та здатною критично оцінювати інформацію, зокрема розрізняти правдиву інформацію від фейкової. На жаль, на практиці в процесі стихійної соціалізації в інтернет-просторі людина не завжди отримає певні інструкції з безпечного користування мережею та інформаційними технологіями.

З огляду на це, особливого значення набувають суспільні зусилля, традиційні інститути й агенти соціалізації, які мають впливати на молодь. Наприклад, у системі освіти, зокрема в системі вищої школи, потрібно серйозно ставитися до підвищення рівня медіаграмотності та медіакультури сучасної молоді, до розвитку інформаційно-цифрової культури сучасної особистості. Саме за допомогою системи освіти можливий цілеспрямований вплив на особистість через організовані методи навчання, що є частиною процесу соціалізації в інформаційно-комунікаційному просторі.

Отже, в умовах інформаційного суспільства ступінь володіння знаннями й навичками, необхідними для роботи з інформацією, застосовуючи інформаційні технології, значною мірою визначає ефективність і безпеку в інформаційно-комунікаційному просторі.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Тарасов А.Ф., Мамаєва А.О. Інформаційно-комунікаційний простір. *Адаптивні технології управління навчанням ATL-2019* : матеріали п'ятої міжнародної конференції (Одеса, 23–25 жовтня 2019 р.) / редкол.: О.Я. Чебикін, М.І. Жалдак, В.Ю. Биков та ін. Одеса : ПНПУ ім. К.Д. Ушинського, 2019. С. 124–126.
2. Ведмідь П.В. Поняття інформаційно-комунікаційного простору в системі органів державного управління. *Право та державне управління*. 2019. № 1 (34). Том 2. С. 26–32.
3. Прохоренко Т.Г. Соціалізація молоді в інформаційному суспільстві: особливості та ризики. *Вісник Національного університету «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого»*. 2016. № 2 (29). С. 128–133.
4. Beck U. *World at Risk*. Cambridge : Polity Press, 2010. 310 p.
5. Ризики в сучасному нестабільному суспільстві: соціальні і культурні виміри / за ред. Л.Г. Скокової. Київ : Інститут соціології НАН України, 2021. 295 с.
6. Євтухов О.В. Тенденції розвитку соціальних ризиків у сучасному суспільстві. *Аспекти публічного управління*. 2018. Т. 6. № 6–7. С. 24–30.
7. Гречановська О.В., Мегем О.М., Потапюк Л.М. Вплив соціальних мереж на психологічний стан та самооцінку української молоді. *Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського*. 2023. Т. 34 (73). № 4. С. 60–66.
8. Безпека в інтернеті: результати загальнонаціонального дослідження: KMIC. 2021. URL: <https://www.kmic.gov.ua/>

kiiis.com.ua/index.php?lang=ukr&cat=news&id=1053 (дата звернення: 12.01.2025).

9. Скворець В. Вплив інформаційних технологій на соціалізацію молоді. *Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії*: збірник наукових праць. 2019. С. 153–156.

10. Кириченко В.В. Особистість у сучасному інформаційному суспільстві: монографія. Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2020. 245 с.

11. Безпечний інтернет: що ми знаємо про це? Звіт соціологічного дослідження. Євроклуб «ЄвроЧОПЛ».

2021. URL: <https://euroquiz.org.ua/network-eu/news/view/1562> (дата звернення: 10.11.2024).

12. Платіть безпечно: результат соціологічного дослідження. Stay Secure. Wakefield Research. 2023. URL: https://www.visa.com.ua/uk_UA/about-visa/newsroom/press-releases/prl-13092023.html (дата звернення: 10.11.2024).

13. Малецька О.О. Особливості соціалізації та кіберсоціалізації підлітків у сучасних умовах. *Теорія і практика сучасної психології*. 2020. № 1. Т. 3. С. 74–78.